

În alte șase articole găsim referiri la țările romine.

Astfel, în studiul «Dubrovačka nova ekonomska politika početkom XVII veka» al lui Vuk Vinaver¹, principatele dunărene sînt menționate printre țările furnizoare de cereale pentru Raguză, în secolele XVI și XVII. În oștirea de mercenari a Raguzei, alcătuită în general din unguri și din croați, sînt prezenți uneori ardeleni și romîni, cum sînt de pildă Istvan din Ardeal, Lukač din Lugoj (consemnați în anii 1600 și 1603) și Ioan din Țara Românească (consemnat în anul 1614) (p. 443). În alte două rînduri este menționat Banatul. După cum constată Žarko Muljačić² agentul topografiei din Raguză, C. A. Occhi, a fost trimis pe teren pînă la Timișoara (p. 583, 599). Krno Prijatelj³ înregistrează faptul că Iovan Duknović a fost bîscup de Cenad între anii 1493—1500 și că a fost cîțiva ani sculptor la curtea lui Matei Corvin. La acest sculptor s-a referit în scrierile sale și contemporanul Nicolaus Olahus.

Cercetînd o problemă de diplomatică cirilică, Vlad Moșin⁴ găsește analogii între formulele de sancțiune folosite în unele documente slave din țările romine și în documentele din Serbia și din Bulgaria. Argumentînd teza că formula este însușită din actele bizantine, autorul menționează că expresia bizantină *οργή*, caracteristică formulei de sancțiune, a căpătat în actele rominești forma *urgie*, iar în cele slave a fost tradusă prin cuvîntul *гнѣвъ*. Pentru o altă formulă de sancțiune autorul citează un hrîsov din anul 1405 de la mănăstirea Tismana (p. 43), luat din *Monumenta Serbica*.

O poziție nouă adoptă Ljubo Karaman⁵ în problema influenței arhitecturii medievale sîrbesti asupra celei din țările romine. El consideră că în trecut s-a exagerat vorbindu-se de o puternică influență asupra stilului arhitectonic din țările romine care ar fi fost exercitată de școala rasciană de la Morava. În realitate, consideră autorul, această influență a fost mult mai modestă și ea se observă în asemănarea dintre ornamentica pe lemn și pe cărți în cele două țări, precum și în asemănarea unor edificii bisericesti de la noi cu biserica Lazarița din orașul Kruševac.

Nu începe îndoiială că pe specialiștii noștri în epocă li vor interesa datele biografice noi despre raguzanul Stjepan Rajčević, autorul cunoscutei cărți despre țările noastre «*Osservazioni storiche naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia*», publicată la Napoli în 1788. Aceste date noi sînt comunicate și prelucrate de Nada Beritić⁶, pe baza a 34 scrisori adresate de St. Rajčević cunoscutului istoric Johannes von Müller, în 1794—1798. Cunoștința lui Rajčević cu Müller s-a datorat tocmai cărții sus menționate despre țările romine care l-a impresionat pe Müller, la fel ca și pe alți contemporani. Printre traduceri efectuate după cartea lui Rajčević, găsim și pe cea în limbă germană, efectuată la Strassburg în 1790 (p. 299), care nu se găsește în bibliotecile noastre. Analizînd corespondența lui Rajčević cu Müller, autoarea conchide că St. Rajčević, cu banii cîștigați din negoțul practicat în țările romine între 1774 și 1785, a cumpărat ferma de la Himberg lângă Viena, apoi a mers la Napoli unde și-a tipărit cartea despre țările noastre. De prin anul 1793 el trăiește la Himberg și la Viena. Corespondența găsită oglindește, printre altele, concepțiile politice ale lui Rajčević și păreriile lui asupra evenimentelor epocii. El este împotriva cuceririlor lui Napoleon și împotriva împărțirii Poloniei. În scrisorile lui Rajčević sînt citate titlurile unor lucrări pe care el le-a întocmit dar s-au pierdut. Însă, atît acestea, cît și cele două opere ale lui Rajčević rămase în manuscris, nu depășesc prin importanța și calitatea lor opera sa principală, aceea despre țările romine, care, subliniază autoarea articolului, constituie un document al vremii despre obiceiuri, folclor și altele. Ca atare ea a atras atenția, încît a fost tradusă imediat în alte limbi.

După cum se vede, materialele cuprinse în publicația Institutului de Istorie din Raguză prezintă interes pentru istoria balcanică și pentru istoria țărilor romine, mai cu seamă atunci cînd sînt folosite date noi din bogatele arhive raguzane. În general materialul faptic este bogat, variat și util, în contrast cu orientarea ideologică a revistei care, cînd nu lipsește cu totul, dă o interpretare insuficientă și palidă fenomenelor de bază și de suprastructură.

S. IANCOVICI

¹ Vol. IV — V, p. 417—454.

² «O prvog dubrovačkog tiskari», vol. IV — V, p. 583—612.

³ «Prinos za monografiju o Iovanu Duknoviću», vol. IV — V, p. 305—322.

⁴ Vol. III, p. 27—52.

⁵ «Nekoliko zapisa o srpskoj arhitekturi», vol. IV — V, p. 49—70.

⁶ Vol. VI — VII, p. 297—307.